Сергєєва І. Ю. Цінність інклюзивної освіти / І. Ю. Сергєєва, М. Ю. Бахмет // Система надання освіти дітям з особливими освітніми потребами в умовах сучасного закладу : Збірник за матеріалами VI Всеукр. науково-практичної конференції (12 грудня 2018 року). – Лисичанськ : ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» – Лисичанськ : ФОП Чернов О. Г. – 2018. – С. 194–196.

В статті розглянуто інклюзію як особливу систему навчання, яка охоплює весь різноманітний контингент учнів і диференціює освітній процес, зважаючи на потреби дітей усіх груп та категорій.

Ключові слова: інклюзивна освіта, особлива система навчання, діти з особливими потребами.

І.Ю.Сергєєва, М.Ю.Бахмет
(ВП «Лисичанський педагогічний коледж
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка)

ЦІННІСТЬ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Надзвичайно важливим є питання виховання суспільства щодо запровадження інклюзії. У контексті досліджуваної проблеми під готовністю об’єктів та суб’єктів інклюзивної освіти до спільної взаємодії розуміємо цілісне, особистісне утворення, яке складає сукупність соціальних, моральних, психологічних та професійних якостей, спрямованих на результативну діяльність щодо спільного навчання дітей із різним рівнем психофізичного розвитку [1, с. 188]. Тому родини, що виховують дітей з психофізичними порушеннями, потребують цілеспрямованої комплексної професійної психолого-педагогічної допомоги та суспільного сприяння.

В основу сучасних технологій покладено особистісно-орієнтований підхід, який зумовлений пріоритетом особистості дитини, її гармонійного розвитку в умовах існуючої освітньої системи й передбачає трансформацію виховання у сферу самоствердження особистості. Особистісно-орієнтоване виховання – це виховання, метою якого є процес психолого-педагогічної допомоги дитині в становленні її суб'єктивності, культурної ідентифікації, соціалізації, життєвому самовизначенні [2, с. 96]. В інноваційній школі вчителю необхідно створити такі умови, щоб кожна дитина почувала себе

там комфортно, незалежно від її індивідуальних психофізіологічних особливостей, здібностей і нахилів. У центр уваги необхідно поставити фізичне, психічне й моральне здоров'я учнів. Використовуючи знання з психології необхідно створити умови для того, щоб у дитини виникло внутрішнє бажання творити себе, а це, як відомо, показник найвищого рівня виховання.

Спостерігаючи за розумово відсталими дітьми, які належать до категорії дітей з особливими потребами, В.О. Сухомлинський дійшов того висновку, що «у навчанні й вихованні таких дітей потрібні особливі заходи, необхідний тонкий, делікатний індивідуальний підхід». Видатний педагог вважав, що «головне – не допустити відчування дітьми своєї «неповноцінності», перешкодити появі в них байдужного ставлення до навчальної праці, не притупити відчуття честі та гідності».Аналіз праць В.О. Сухомлинського свідчить про те, що майже в усіх своїх роботах учений звертав особливу увагу на необхідність використання принципу індивідуального підходу в роботі з дітьми з особливими потребами. «Конкретна наша робота, – зазначав дослідник, – полягає у визначенні причин біди в кожному окремому випадку, необхідності знайти кожній дитині посильну розумову працю, доступні для неї шляхи подолання труднощів, захопити її цікавою роботою, завдяки якій вона могла б розвиватись інтелектуально». «Духовне життя школи повинно бути настільки багатогранним, щоб кожний знайшов поле для розкриття, ствердження своїх сил і творчих здібностей. Зміст духовного життя полягає в тому, що в кожному вихованці пробуджується його індивідуальна неповторність. Тільки там, де маленька людина переживає відчуття гордості від того, що він у чомусь досяг видатних успіхів, виявив себе, – в індивідуальному духовному житті ми бачимо те, що потрібно називати енергією думки. Радість розумової праці – ось що стає доступним людині, якщо її духовне життя перейнято почуттям оптимістичної впевненості у своїх силах, почуттям власної гідності», – писав В.О. Сухомлинський [4, с. 517]. Справжній гуманізм по

відношенню до дітей з розумовими обмеженнями полягає у створенні сприятливих умов для їхнього життя, навчання й розвитку. З цього приводу В.О. Сухомлинський писав: «Майстерність і мистецтво виховання всебічно розвинутої особистості полягає в умінні педагога відкрити перед кожним, навіть перед найважчим в інтелектуальному розвитку учнем ті сфери розвитку його духу, де він може досягти вершини, проявити себе, відчувати себе не обділеним, а духовно багатим. Цією сферою і є моральний розвиток. У Павлиській середній школі, у якій 22 роки В.О. Сухомлинський працював директором, виховання без покарань було головним принципом усього педагогічного колективу. Зокрема, видатний педагог вважав оцінку як заохоченням, так і найважчим покаранням.

З огляду на це В.О. Сухомлинський оцінку використовував як нагороду за працю, а не як покарання за лінь. На його думку, система виховання, в основу якої покладена оцінка тільки позитивних наслідків, рідше приводить до психічних зривів, появи «важких» підлітків. Варто підкреслити, що для В.О. Сухомлинського не існувало дилеми: особистість чи колектив [4, с. 519]. Він наполягав на тому, що не може бути виховання особистості поза колективом, як не може бути колективу без особистостей. Але міцний учнівський колектив і нормальні стосунки між вихователями і вихованцями, на думку В.О. Сухомлинського, будуть тоді, коли розумово відсталі діти не залишені самі на себе, а розвиваються в таких же умовах, що й нормальні діти. В.О. Сухомлинський слушно вважав, що колектив може стати виховним середовищем тільки в тому разі, коли він створюється під час спілкування і спільної діяльності, яка дає кожному радість і насолоду, розвиває його інтереси і здібності, коли є освічений і педагог, який любить дітей. Найкраще мовленнєві ситуації з розумово відсталими дітьми, на думку В.О. Сухомлинського, створювати у процесі гри. Без гри, підкреслював він, немає і не може бути повноцінного розвитку. Талановитий педагог не уявляв розвиток мовлення учнів і без активного спілкування з природою і радив

найчастіше проводити з дітьми екскурсії у ліс, на річку, поле, луг. Гра поряд з працею й навчанням – один з головних видів діяльності людини [4, с. 521].

Інклюзія по требує змін на всіх рівнях освіти, оскільки це особлива система навчання, яка охоплює весь різноманітний контингент учнів і диференціює освітній процес, зважаючи на потреби дітей усіх груп та категорій. Одним із головних завдань інклюзії є відгук на широкий спектр освітніх потреб в шкільному середовищі та поза його межами. Інклюзивна освіта є підхо дом, який допомагає адаптувати освітню програму та навчальне середовище до потреб учнів, які відрізняються своїми навчальними можливостями.

Література

1. Інвалідність та суспільство : навч. посіб. / Л. Байда, О. Красюкова-Енс, В. Азін та ін. ; за заг. ред. Л. Байди, О. Красюкової-Енс. – К. : Київський університет, 2011. – 188 с.

2. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад : навч.-метод. посіб. / О. О. Патрикеєва, Н. З. Софій, І. В.Луценко, І. П. Василашко ; під заг. ред. В. І. Шинкаренко.– К. : ТОВ "Видавничий дім "Плеяди", 2011. – 96 с.

3. Інклюзія як нова філософія освіти // Радість дитинства – вільні рухи. – 2009. – № 4, С. 8.

4. Сухомлинський В.О. Вибрані твори.– В 5-ти т. / В.О.Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1977. – Т. 4. – С. 514–525.